היי־טק

"החברות הגדולות פשוט צבועות"

המשפט הארוך שניהלו RIM ובעלת הפטנטים NTP הגיע לסיומו ביום שישי, בפסק דין שעל פיו תשלם RIM פיצויים בגובה 612 מיליון דולר

● ד"ר אלכס פולטוראק, חסיד חב"ד ומומחה לתחום הפטנטים בארה"ב, מספר על המגמה ההולכת ומתרחבת של מסחור פטנטים בארה"ב ← ניר נתן

יליוני משתמשים ובעלי מניות יכולים לנשום לרווחה: ביום שישי האחרון, לאחר מאבק משפטי בן ארבע שנים, הגיעה RIM, יצרנית מכשיר הבלקברי (מכשיר כף יד לשליחת הודעות להסכם פשרה עם בעלת הפטנטים NTP בסכסוך המשפטי ביניהן, ולפיו תשלם לה פיצוי בסך 612 מיליון דולר. בתגובה להודעה נסקו מניות RIM ב־19% לאחר תום המסחר. ההשלכות והנזק ל־RIM יתבררו, כמובן, בהמשך.

"שתי החברות עשו עבודה גרועה בניהול הסיכונים שלהן", טוען ד"ר אלכס פולטוראק, היו"ר והמנכ"ל של General Patent Corporation International (GPCI), חברת ייעוץ וניהול לקניין רוחני (IP). "אבל בסך הכל, טוב שזה נגמר כך כי בעלי הפטנט קיבלו את מה שהגיע להם והעלייה בשער המניה של RIM העלתה את שווי השוק שלהם ביותר משווי הפיצוי".

גם ללא סאגת הבלקברי המתוקשרת הזו, ענף ההייטק מייצר בתקופה האחרונה כותרות בשל פעילות משפטית סואנת. רק השבוע, עוד לפני הסכם הפשרה בין NTPל־RIM, הספיקו יצרנית המחשבים גייטוויי ליישב סכסוך פטנטים עם HP וכך גם סאן מיקרוסיסטמס וקוורנטום. סאן, אגב, גורפת פיצויים של 45 מיליון דולר בשנה ממיקרוסופט על שימוש בפטנטים, כחלק מהסכם פשרה כולל ביניהן.

בו בזמן תובעת יצרנית הסלולר אריקסון את סמסונג, מיקרון דולקת בעקבות רמבוס ומיקרוסופט, כהרגלה, הודפת אינספור תביעות דומות. אפילו מדינול הישראלית, שגרפה מבוסטון סיינטיפיק 750 מיליון דולר, לא שבעה והגישה תביעות נוספות בגין הפרת פטנטים נגד בוסטון סיינטיפיק וגאידנט. וזו כמובן רק רשימה חלקית.

לדברי פולטוראק, בכל שנה מוגשות יותר מ־2,500 תביעות בגין הפרת פטנטים, אבל פחות מ־4% מהן מגיעות לבית המשפט. מרבית המקרים מיושבים מחוץ לכותלי בתי המשפט ואין דיווחים על ההסכמים או על היקפם: "בדרך כלל אנחנו שומעים על המקרים שהגיעו לבתי המשפט, ניתנו בהם פסקי דין ונפסקו פיצויים, אבל מרבית הפעילות המשפטית מתנהלת בין מתחרים ורוב התביעות מסתיימות בהסכמי זיכיון הדדיים (Cross Licensing), כשכסף לא תמיד מחליף ידיים.

"מי שעושה כסף במקרי הפשרה הם כמובן עורכי הדין", צוחק פולטוראק. "אבל אם הייתי צריך להעריך את שווים של כל הסכמי הפשרה כולל הזיכיונות, זה בוודאי היה מגיע למיליארדי דולרים".

ד"ר פולטוראק, חב"דניק ופיזיקאי המתמחה בתורת היחסות, היגר מרוסיה לארה"ב ב־1982, וכיום הוא אחד המומחים הבולטים בארה"ב בתחום הקניין הרוחני. החברה שלו, GPCI, מספקת שירותי ייעוץ, הערכה ומכירה של זיכיונות פטנטים. בין לקוחותיה גם ישראלים שרשמו פטנטים בארה"ב.

פולטוראק מספר כי פונים אליו הרבה ממציאים, רובם מהנדסים. ברוב המקרים, הוא אומר, הם טועים בהאשמותיהם מאחר שהם חושבים במונחים רחבים של טכנולוגיה ומשוכנעים שנעשה שימוש בטכנולוגיה שלהם בעוד שמן ההיבט המשפטי אין מדובר בהפרת פטנט.

"המונח 'טכנולוגיה' אינו מונח משפטי. מה שרלוונטי להליך המשפטי היא הטענה המשפטית, ומה שקובע את ההפרה הן הטענות בגוף הפטנט. במרבית המקרים הטענות וההפרה־כביכול אינן זהות, ואנחנו נאלצים לדחות את הפונים. בכל מקרה, הפנייה לבית המשפט היא המוצא האחרון, כשזכיין משתמש בפטנט ללא רשות ומסרב לרכוש ולשלם עבור הזיכיון".

"פנייה לבית המשפט היא המוצא האחרון". ד"ר אלכס פולטוראק

לקוקה קולה אין פטנט

"ההגנה על רעיון או המצאה יכולה להיעשות בשתי דרכים", מסביר פולטוראק. "כפטנט שמעניק לך מונופול על הזכויות לעשרים שנה מהרגע שהוגש, או כסוד מסחרי שטוב כל עוד הוא לא נחשף (החוק בישראל קובע בעניין זה שסוד מסחרי הוא 'מידע עסקי, מכל סוג, שאינו נחלת הרבים ושאינו ניתן לגילוי בנקל על ידי אחרים, אשר סודיותו מקנה לבעליו יתרון עסקי על פני מתחריו, ובלבד שבעליו נוקט אמצעים סבירים לשמור את סודיותו'). הנוסחה לקוקה קולה, למשל, אינה מוגנת על ידי פטנט כי תוקפו היה פג כבר לפני מאה שנה והיה נמצא ברשות הציבור. קוקה קולה בחרו לעשות זאת כסוד מסחרי".

● אם כך, מדוע חברות טכנולוגיה מעדיפות לרשום פטנטים ולא להגן על הטכנולוגיות כסוד מסחרי?

"במחצית הראשונה של המאה העשרים מרבית החברות העדיפו את הסוד המסחרי ובמחצית השנייה עברו לפטנטים, אבל זו לא תמיד הדרך הטובה ביותר. אנחנו אומרים ללקוחותינו שאם יש להם תהליך ייצור סודי, עדיף להגן עליו כסוד מסחרי, משום שקשה לחשוף את תהליך הייצור רק באמצעות בחינת המוצר. הפטנט, לעומת זאת, מספק הגנה לא על תהליך הייצור אלא על מוצר. במקרה שמדובר במוצר שקל לעשות לו Reverse Engineering, הפטנט עדיף גם אם הוא מכסה עשרים שנה בלבד.

"הפטנט הוא בעצם הסכם בין הממציא לבין המדינה", מוסיף פולטוראק, "שבו הוא מחויב לפרסם את פרטי המצאה בציבור בתמורה למונופול מוגבל ואופציה לפנות לבית משפט כדי שיאכוף את זכויותיו. בין אם הפטנט הופר בידיעה ובכוונה או לא, המונופול על הפטנט הוא של מגיש הפטנט והוא יכול לעצור את הייצור, המכירה ואפילו את היבוא של המוצר שמוגן על ידי פטנט".

● איך בכל זאת החוק מפריד בין מפירי פטנטים ביודעין ובאלה שלא ביודעין?

"הפרה ביודעין, או Willful Infringement, היא סיכון משמעותי שמאפשר לשופט להגדיל את הפיצויים עד פי 3 ולהטיל צו מניעה על מכירת מוצר שבגינו נתבעו. זה יכול להיות הרסני לחברה שמתבססת על המוצר הזה".

הפיצויים המוגדלים הם מרכיב חשוב למדי במגמה של ליטיגציית הפטנטים. זו נחשבת לחלק בלתי נפרד מהגידול ברישום פטנטים והמסחור הגדל והולך של פטנטים בכלל. תאגידי הטכנולוגיה הגדולים נוברים כיום יותר מתמיד בארכיוני הפטנטים שלהם ומוצאים מכרה זהב. ל־HP, למשל, 21 אלף פטנטים שסייעו להגדיל את הכנסותיה מזיכיונות פי ארבעה בשנים האחרונות. IBM, על פי הדיווחים, גורפת כמיליארד דולר בשנה מתמלוגים וזיכיונות מפטנטים בלבד.

בד בבד צצות בזירה יותר ויותר חברות פורטפוליו לפטנטים כמו Intellectual Ventures החולשת על 3,000 פטנטים, וספקים של שירותי ייעוץ ניהול ואכיפה כמו GPCI. ד"ר נתן מיירוולד, מי שהיה ה־CTO של מיקרוסופט, פרש לטובת הקמת ThinkFire שמטפלת במסירת זיכיונות ואכיפת פטנטים עבור ענקים כמו סיסקו, NEC, לוסנט, HP ואחרים. חברה בולטת נוספת, Ocean Tomo, מעמידה למכירה פומבית פורטפוליו בן 400 פטנטים בקטגוריות שונות (ווייר‌לס, מוליכים למחצה, מזון, אנרגיה וכיו"ב) ומעריכה כל אחד מהם ב־100 אלף דולר עד 5 מיליון דולר.

● רכישת פטנטים לפורטפוליו היא השקעה טובה?

"פטנטים הם נכסים אינטלקטואליים, ובמידה רבה אינם שונים מנכסים אחרים כמו נדל"ן. אלה נכסים שאפשר לקנות אותם, למכור, למשכן ולהשכיר, וכמובן לאכוף אותם. ההצלחה בענף הפטנטים, כמו בנדל"ן, תלויה בהתמצאות ובהבנה בתחום".

טרולי הפטנטים מעוררים תרעומת

מטבע הדברים, הנישה המשפטית־מסחרית בזירת הפטנטים, בעיקר של חברות פורטפוליו ויועצי פטנטים למיניהם, מעוררת תרעומת לא קטנה בעולם התאגידי. מכנים אותם patent trolls וטוענים שהם מנצלים לרעה את הפרצות בחוקי הפטנטים לצורך רישום לא מוצדק של פטנטים כדי להגיש תביעות נגד תאגידים גדולים. סגן נשיא לקניין רוחני ביאהו האשים את "טרולי הפטנטים" שהם עולים לענף מאות מיליוני דולרים.

"זה עיוות של המציאות", משיב פולטוראק. "תאגידים גדולים מגיעים לבית המשפט כשידם בצנצנת העוגיות ובוכים. זה לא שונה מפושעים שנתפסו ומתלוננים עד כמה החוקים קשוחים".

פולטוראק מזכיר את המפלה שנחלה מיקרוסופט בתביעה שהגישה נגדה Eolas Technologies ועלתה לה 560 מיליון דולר. "מיקרוסופט", הוא קובע, "עומדת מאחורי הלובי שדוחף את הקונגרס לשנות את חוקי הפטנטים, כי הם נתפסו מספר פעמים והפסידו בתביעות".

● התאגידים הגדולים טוענים גם שחברות הפטנטים רושמות פטנטים לצורך עילה לתביעות.

"הם מעלים טענות שונות נגד המערכת אבל גם מנצלים אותה לטובתם. נתקלתי כבר בפטנטים פאתטיים שהוגשו על ידי מיקרוסופט, IBM וחברות גדולות אחרות. בהרבה מקרים לא מדובר בטכנולוגיות חדשות או המצאות אלא בשיפורים גבוליים. אני מאמין שזו מדיניות תאגידית להגיש עד כמה שיותר בקשות לפטנטים כדי להיות בעל הפטנטים המוביל בארה"ב".

פולטוראק בכלל סבור שהמערכת לא ממש הוגנת כלפי הממציא הקטן ואולי בעקיפין מאפשרת לחברות גדולות לנצל את החלשלה להפרת פטנטים.

"המערכת מעודדת את הממציאים לחשוף את הפיתוח לציבור, לטובת התקדמות בטכנולוגיה ובמדע, אבל עלותו של ההליך משפטי היא במקרים רבים למעלה מיכולתם הכלכלית של הממציאים. רישום פטנט עולה החל מעשרת אלפים דולר אבל עלות הליך משפטי בתביעות של 10־100 מיליון דולר עולה 3 מיליון דולר ואם הנזקים גבוהים מ־100 מיליון דולר, העלות יכולה להגיע גם ל־10 מיליון דולר ויותר".

● אתה טוען שהחברות הגדולות מפרות פטנטים ביודעין ולוקחות את העלויות בחשבון?

"החברות הגדולות יודעות שהן יכולות להרשות לעצמן להוציא על ההליך המשפטי יותר כסף מהממציאים. הן יודעות שהן יכולות להפר פטנטים ועושות זאת בכל יום, וכשהממציאים מוצאים חברה כמונו, שמוכנה לעזור על בסיס אחוזים, החברות הגדולות צועקות חמס וקורות אות לנו בשמות. זו פשוט צביעות". ●

חודש פברואר 2006 - 3.5% ברוטו!
מתחילת השנה - 10.1% ברוטו!

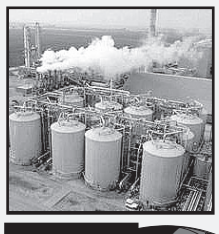

על תיקים המנוהלים בחוזים עתידיים

לפרטים צלצלו לפיני כהן 27-27-20-1800

* גודל תיק מינימלי - $15,000
* ביצועי העבר אינם מבטיחים תשואה עתידית
* תשואה מחושבת לעסקאות סגורות

Licensed By the Israel Securities Authority

CommStock Trading Ltd. 1981
Financial Consultants and Brokers
Jerusalem: City Tower, 34 Ben Yehuda St.
Tel: 02-624-4963; Fax: 02-625-9515
E-mail:info@ecommstock.com http://www.ecommstock.com

קומסטוק
טריידינג בע"מ
מנהלי תיקים ויועצים פיננסיים
נוסדה 1981